

i møderne, selv i sager med færre lodsejere, let bliver meget stort, idet der ud over lodsejerne møder repræsentanter for vedkommende kommunalbestyrelse og amtsråd, endvidere for fredningsinteresserne og efter den enkelte sags karakter for skovvæsenet, vandbygningsvæsen, Hedeselskabet, el-selskaber, vejmyndigheder, byudviklingsudvalg osv. Endvidere kan anføres, at møderne afholdes efter en ofte langvarig besigtigelse. Det må derfor forekomme meget betænkeligt at belaste møderne udover, hvad der allerede er tilfældet.

Man har imidlertid overvejet, om det skulle være muligt at opnå den af udvalget ønskede sikkerhed for lodsejerne på en måde, der er forenelig med de foran anførte hensigtsmæssighedsbetragtninger, og agter derfor i overfredningsnævnets forretningsorden at foreskrive, at et eksemplar af den af formanden godkendte protokol sendes til lods-

ejerne samtidig med overfredningsnævnets tilbud i sagen. Herved vil man opnå, at lodsejerne, inden de skal tage stilling til tilbuddet, ikke blot gennem tilbudsskrivelsen gøres bekendt med tilbudssummen og eventuelle ændringer i forhold til fredningsnævnets kendelse — dette vil altid være anført i tilbudsskrivelsen — men tillige gennem tilsendelse af protokoludskriften får mulighed for at gøre indsigelse mod den fremstilling af forløbet af mødet, som protokollen indeholder.

Hvor der undtagelsesvis ikke fremsættes tilbud, kan udskriften sendes samtidig med meddelelse om forelæggelse for taksationskommissionen.

Til orientering for udvalget vedlægges et i justitsministeriet udarbejdet notat om protokollation i landsretterne i borgerlige sager. Notatet er godkendt af landsretspræsidenterne.

Den 6. maj 1969.

Notat om protokollation i landsretterne i borgerlige sager.

1. Lovregler.

Ifølge retsplejelovens § 35 skal retsbogen indeholde en kort fremstilling af forhandlingerne. Fuldstændigt optages parternes påstande, begæring og indsigelser, for så vidt de ikke indeholdes i skrifter, som overleveres retten, samt indsigelser, der fremsættes af vidner, syns- og skønsmand. Hvis en part under forhandlingen helt eller delvis frafalder påstande, benægtelser m. v. eller gør indrømmelser, er modparten berettiget til at få fornøden tilførsel herom optaget i retsbogen. Tillades fremsættelse af ny påstande, optages de i retsbogen. Af udviklinger og foredrag til begrundelse af påstande, begæring eller indsigelser optages intet i retsbogen, medmindre det modsatte er bestemt. En sådan bestemmelse findes bl. a. i § 366, stk. 1, hvorefter der skal foretages protokollation af nye anbringender, der fremsættes under domsforhandlingen i en borgerlig landsretssag.

Ifølge § 186 optages vidneforklaringer, der afgives under domsforhandlingen, i retsbogen i det omfang, retten bestemmer.

Retten skal herved tage hensyn til parternes eller vidnernes ønske og til, om optegnelserne kan antages at få betydning under fornyet prøvelse af sagen. Afgives vidneforklaringer uden for domsforhandlingen, optages hovedindholdet af forklaringen i retsbogen, således at de vigtigste udtalelser så vidt muligt gengives med vidnets egne ord. Tilsvarende regler gælder ifølge §§ 209 og 305 med hensyn til forklaringer, der afgives af syns- og skønsmand og parter.

Hvis ikke det modsatte er udtrykkeligt bestemt, finder oplæsning og vedtagelse af det, der er tilført retsbogen, ifølge § 36 kun sted, når rettens formand af særlige grunde anser det for nødvendigt, enten af egen drift eller ifølge begæring af part, vidne eller syns- og skønsmand. Sådanne udtrykkelige bestemmelser findes ikke med hensyn til landsrettens behandling af borgerlige sager.

2. Praksis.

Der sker i almindelighed ikke protokollation af forklaringer, der afgives i landsretten under domsforhandlingen. Dommen,